

Fra: Bjorkelo, Birte (NO - Bergen) (bbjorkelo@DELOITTE.no)

Sendt: 19.01.2017 13:07:10

Til: Roald Breistein

Kopi:

Emne: FW: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Vedlegg:

image001.jpg;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image008.png;image009.jpg

From: Tobias Judin [mailto:Tobias.Judin@Datatilsynet.no]

Sent: 17. januar 2017 10:37

To: oivind@ndla.no

Cc: Bjorkelo, Birte (NO - Bergen) <bbjorkelo@DELOITTE.no>

Subject: SV: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Hei, og takk for din e-post.

Vår svartjeneste gir deg kortfattet rådgivning. Vi vil derfor ikke konkludere i saken din, men gi deg råd og veiledning.

Innledningsvis presiserer vi at vi har gitt en veiledende uttalelse. Vi har ikke foretatt en konkret vurdering av spørreundersøkelsen, men uttalt oss på generelt grunnlag. Ingenting vi sier på vår veiledningstjeneste kan tolkes som en konklusjon.

1. Dersom respondentene ikke kan besvare spørreundersøkelsen uten å oppgi personidentifiserende informasjon, er den åpenbart ikke anonym. Dersom undersøkelsen er utformet slik at man ikke kan unngå å oppgi identifiserende opplysninger, kan opplysningene heller ikke oppfattes som avgitt uoppfordret. Det er bra at dere har et bevisst forhold til dette, for det er selvsagt *svært* riktig å ha på det rene.
2. Jeg viser til det som står nedenfor – vi har ikke tatt stilling til hvem som er den behandlingsansvarlige. Dette må dere selv ta stilling til. Den behandlingsansvarlige er definert som den som har fastsatt formålet med og virkemidlene for behandlingen av personopplysninger. Her er det flere momenter som taler for at enten dere eller Deloitte eller dere og Deloitte sammen er behandlingsansvarlige.
3. Dere kan uavhengig av spørsmålet om behandlingsansvar velge å sette føringer for oppdraget i kontrakt – dersom dette lar seg forene med lovhjemmelen og kontrollutvalgets beslutning.

Håper dette er til hjelp.

Vennlig hilsen

Tobias Judin

Juridisk rådgiver, Datatilsynet

.....
Telefon: (+47) 22 39 69 00

Postadresse: Postboks 8177 Dep., 0034 Oslo

Besøksadresse: Tollbugata 3, Oslo

www.datatilsynet.no

www.personvernbloggen.no

www.twitter.com/datatilsynet

Datatilsynet – i front for retten til selvbestemmelse, integritet og verdighet

Fra: Sissel Svendsberget Røss **På vegne av** Postkasse

Sendt: 16. januar 2017 12:36

Til: Tobias Judin

Emne: VS: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Fra: Øivind Høines [<mailto:oivind@ndla.no>]

Sendt: mandag 16. januar 2017 11.06

Til: Postkasse <postkasse@Datatilsynet.no>

Kopi: Jørgen Skorstad <jorgen.skorstad@datatilsynet.no>

Emne: Fwd: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Att:Tobias Judin

Hei Tobias,

Viser til nedenforstående kopi av ditt svar til Deloitte av 9/1-17.

Jeg er daglig leder av Nasjonal digital læringsarena (NDLA) og ansvarlig for den virksomheten som Deloitte gjennomfører forvaltningsrevisjon på, og som denne saken gjelder. Hordaland fylkeskommune er kontorkommune for det inter- fylkeskommunale samarbeidet NDLA.

I forbindelse med denne revisjonen har mine medarbeidere tatt kontakt med meg fordi de opplever at spørreundersøkelsen som er avholdt ikke gir dem som respondenter et tilstrekkelig personvern.

Konkret har dette gått på at en i kommunikasjon fra Deloitte uttrykker at undersøkelsen er anonym, samtidig som at en igjennom spørsmålene ikke opplever at en kan gi svar uten å samtidig gjøre det mulig å bli identifisert.

Jeg har tidligere hatt ansvar med å følge opp personopplysningslov og forskrift i Hordaland fylkeskommune. I denne saken opplever jeg at jeg må si meg enig med medarbeidere som har uttrykt bekymring. Min vurdering er at ; slik undersøkelsen ble gjennomført vil respondentene være mulig å identifisere, på grunn av hvordan undersøkelsen er utformet.

Jeg lurer her på hvorvidt Datatilsynets råd til Deloitte i denne saken er gitt med bakgrunn i en gjennomgang av den faktiske spørreundersøkelsens som er foretatt, eller om den kun er baserer seg på en dialog med Delotte?

Som tidligere personvernansvarlig i Hordaland fylkeskommune har jeg også reagert på hvordan Deloitte har valgt å gjennomføre oppdraget fra kontrollutvalget. Etter min mening begrenser dagens løsning personvernet unødige (ie. der en leverandøren opptrer som behandlingsansvarlig) for de medarbeidere som revideres.

Databehandleravtalen, og alt arbeid med å beskrive formål og vurdere risiko, har i dag ikke forankring hos oppdragsgiver og den som definerer behov, og som skal ha den endelige rapporten. I de tilfellene der vi har påpekt mangler i revisjonsprosess rundt personvern blir dette forvaltningsmessig uklart adressert.

Deloitte har i prosessen vært uklar på hvorvidt en ser at en er pliktig i å følge Hordaland fylkeskommunes rutiner for personvern fordi en står suverent i rollen som databehandler. Dagens praksis, der kontrollutvalget som bestiller ikke er databehandler, stiller i dag ingen krav til bestillers egen kompetanse eller ansvarlighet mht personvern. Dette er en prinsipiell svakhet som har resultert i konkrete uklarheter i prosessen.

Innleide revisjonsselskap kan gis en rolle der man nyter et kompetansemessig overtak i forholdet til sine oppdragsgiver. Prinsipielt vil det etter min mening her være enda viktigere å tydeliggjøre bestillers formelle ansvar mht til personvern.

Gitt aktivitetens karakter, og dagens praksis, er jeg prinsipielt uenig i at ikke kontrollutvalget påtar seg

behandlingsansvar for det en innleid operatør foretar seg.

Hvis Datatilsynet har behov for mer informasjon er det bare å ta kontakt på mail eller telefon.

Mvh

Øivind Høines
Daglig leder NDLA
9900 5647

----- Videresendt e-post -----

Fra: **Hogne Haktorson** <Hogne.Haktorson@hfk.no>

Dato: 13. januar 2017 kl. 15:35

Emne: VS: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Til: "'ovind@ndla.no' (ovind@ndla.no)" <ovind@ndla.no>

Kopi: Svein Leidulf Heggheim <Svein.Leidulf.Heggheim@hfk.no>, "John Arve Eide (John.Arve.Eide@afk.no)" <John.Arve.Eide@afk.no>, Rune Haugsdal <Rune.Haugsdal@hfk.no>, Birte Bjørkelo <bbjorkelo@deloitte.no>, "Fiksdal, Iver (NO - Bergen)" <ifiksdal@deloitte.no>, Roald Breistein <Roald.Breistein@hfk.no>

Hallo!

Vidaresending, til orientering.

Ha ei fin helg!

Med helsing

Hogne Haktorson
Kontrollsjef
Sekretariat for kontrollutvalet

Tlf: 55 23 94 53 | Mob: 911 05 982

www.hordaland.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngåande og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

Fra: Bjorkelo, Birte (NO - Bergen) [<mailto:bbjorkelo@DELOITTE.no>]

Sendt: 10. januar 2017 08:23

Til: Roald Breistein <Roald.Breistein@hfk.no>; Hogne Haktorson <Hogne.Haktorson@hfk.no>

Emne: Vedrørende handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking

Hei,

Viser til sak i kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommunen knytt til handtering av personopplysningar ved gjennomføring av spørjeundersøking.

Etter sist kontrollutvalsmøte sendte vi ein førespurnad til Datatilsynet om å få ei skriftleg stadfesting av rettleiinga vi fekk på telefon. Under er mailkorrespondansen med Datatilsynet.

I tilbakemeldinga frå Datatilsynet blir vi også gjort merksam på ei endring i personopplysningsforskriften frå 1.1 2017 som mellom anna endrar krava til meldeplikt. Frå 1. januar 2017 er behandlingar i organ for stat eller kommune når behandlinga har heimel i lov verken konsesjons- eller meldepliktige.

Mvh

Birte Bjørkelo

Director | ERS

Deloitte

Damsgårdsveien 135, 5160 Bergen, Norway

Tel/Main: +47 55 21 81 00 | Mobile: +47 928 98 908

bjorkelo@deloitte.no | www.deloitte.no

[Redacted]

[Redacted]

From: Veiledning [<mailto:veiledning@datatilsynet.no>]

Sent: 9. januar 2017 12:39

To: Bjorkelo, Birte (NO - Bergen) <bjorkelo@DELOITTE.no>

Subject: SV: Vedrørende håndtering av personopplysninger ved gjennomføring av spørreundersøkelse

Hei, og godt nyttår!

Kort fortalt synes jeg du har oppsummert samtalen vår på en fin måte, og jeg bekrefter at det var dette som ble sagt. Det er også bra at dere er oppmerksomme på at dette er en veiledende vurdering.

Til punkt 1 kan jeg legge til at når noen igangsetter en behandling for å etterleve egne plikter etter loven, vil vedkommende typisk selv være behandlingsansvarlig. Dette er argumentet som trekker i retning at HFK selv er behandlingsansvarlig. Jeg står likevel ved det jeg sa i samtalen – det er virksomheten selv som i første omgang må vurdere hvor behandlingsansvaret ligger, og her har man tilsynelatende foretatt en slik vurdering.

I punkt 2 sa jeg at det skulle komme en presisering. Det var uheldig ordlagt av meg – det kommer ingen presisering fra vår side på dette – derimot har det kommet en [ny regel](#) som sier at slike behandlinger også er unntatt meldeplikt. Jeg beklager uklarheten.

Til punkt 3 har jeg ingenting å tilføye.

Håper dette var til hjelp og lykke til med det videre arbeidet!

Vennlig hilsen

Tobias Judin

Juridisk rådgiver, Datatilsynet

.....
Telefon: (+47) 22 39 69 00

Postadresse: Postboks 8177 Dep., 0034 Oslo

Besøksadresse: Tollbugata 3, Oslo

www.datatilsynet.no

www.personvernbloggen.no

www.twitter.com/datatilsynet

Datatilsynet – i front for retten til selvbestemmelse, integritet og verdighet

cid:7DB981B1-8971-4F78-A9B8-5DC4A6B3738E@lan

Fra: Bjorkelo, Birte (NO - Bergen) [<mailto:bbjorkelo@DELOITTE.no>]

Sendt: 5. januar 2017 12:13

Til: Postkasse <postkasse@Datatilsynet.no>

Emne: Vedrørende håndtering av personopplysninger ved gjennomføring av spørreundersøkelse

Til Tobias Judin

Godt nyttår. Takk for god veiledning før jul vedrørende en sak knyttet til en spørreundersøkelse gjennomført av Deloitte i Hordaland fylkeskommune hvor vi er revisor. Vi hadde fått innspill fra advokat Thommesen om at vi burde få vurdert om vår forståelse av regelverket knyttet til behandling av personopplysninger var riktig. Jeg tok derfor kontakt for å få en veiledning og synes jeg fikk en svært god og oppklarende veiledning fra deg.

Forholdene som jeg tok opp med deg og som Thommesen hadde stilt spørsmål ved var:

- **Kan vi som revisor anse oss selv som behandlingsansvarlig?** Vi har sett på oss selv om behandlingsansvarlig ved gjennomføring av spørreundersøkelser og har inngått databehandler avtale med Questback. Vi ivaretar derfor også meldeplikten til datatilsynet. Vår tolkning og praksis bygger blant annet på Norges kommunerevisorforbunds (NKRFS) veileder side 100-101 http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_i_forvaltningsrevisjon_NKRF_2016_04_25.pdf. Også Thommesen legger avgjørende vekt på den praksis som NKRF har lagt til grunn i sin veileder når de konkluderer med at Deloitte kan være behandlingsansvarlig, men understreker i sitt brev at de autoritative kildene trekker i litt ulike retninger.
- **Må vi som revisor for en kommune/fylkeskommune søke om konsesjon dersom vi behandler personsensitive data?** Vi har lagt til grunn at vi er omfattet av unntaket i § 33 femte ledd i personopplysningsloven. Thommesen er uenig i dette.
- **Dersom vi presiserer i spørreundersøkelsen vi gjennomfører som revisor at vi ikke ønsker personidentifiserende informasjon i åpne svarfelt, vil informasjon som likevel gis tolkes som «uoppfordret» og dermed være unntatt konsesjon?** Vi har lagt til grunn at eventuell informasjon som kommer i åpne svarfelt kan vurderes å ha blitt opplyst om uoppfordret. Thommesen er uenig i dette.

Etter vår samtale utarbeidet jeg en oppsummering av samtalen som jeg sendte til kontrollutvalget i Hordaland fylkeskommune som er vår oppdragsgiver. Jeg har også presentert dette på et møte med dem. De var fornøyd med oppsummeringen og synes denne var oppklarende. Samtidig lurte de på muligheten for å få en skriftlig bekreftelse på «veiledningen» i tilfelle reviderte enheter vil stille spørsmål vedrørende bruk av spørreundersøkelser. Oppsummeringen jeg sendte dem er gjengitt under:

- **Er Deloitte behandlingsansvarlig eller databehandler når vi gjennomfører ei spørjeundersøking som revisor for fylkeskommunen?**
 - Rådgjevar understreka at kven som er behandlingsansvarleg må aktørane sjølve gjere ei vurdering av basert på oppdraget som skal gjennomførast. Mange faktorar vil kunne spele inn og revisjon med tilhøyrande spørjeundersøking kan tolkast ulikt og det kan vere argument for begge roller. Rådgjevar viste til at ettersom det er utarbeidd ein rettleiar av NKRF som nettopp har forsøkt å tolke denne regelen i høve til revisjonsverksemd kan det vere naturleg å ta utgangspunkt i denne ettersom ein må rekne med at dei har gjort ei vurdering som ligg til grunn for denne tilrådinga. Også Thommesen legg avgjerande vekt på den praksis som NKRF har lagt til grunn i sin rettleiar når dei konkluderer med at Deloitte kan vere behandlingsansvarleg, men understrekar at dei autoritative kjeldene trekk i litt ulike retningar.
- **Må Deloitte ha konsesjon for å handsame sensitive personopplysningar?**
 - Rådgjevar var tydeleg på at revisjonen er omfatta av unntaket i § 33 femte ledd i personopplysningslova. Konsesjonsplikt etter første og andre ledd gjeld ikkje for behandling av personopplysningar i organ **for** stat eller kommune når behandlingen har heimel i eigen lov. Rådgjevar understreka at vi som revisjon gjer ein jobb **for** stat/kommunar, med heimel i lov. Rådgjevar var kjent med at det var nokon som har tolka lovteksten som «av» stat og kommune, men at dette er ei feil forståing av regelverket. Det vil kome ei presisering av dette på nyåret frå Datatilsynet for å unngå at dette blir tolka feil framover. Deloitte må altså ikkje ha konsesjon for handsaming av sensitive personopplysningar.

- **Samlar vi inn personsensitiv informasjon i denne konkrete undersøkinga?**
 - Rådgjevar meinte at tiltaka vi har sett i verk i spørjeundersøkinga med å fjerne bakgrunnsvariablar var viktige, samt presisering i undersøkinga om at vi ikkje ønskjer personidentifiserande informasjon i dei opne svarfelt. Dersom personar vel å legge inn personidentifiserande informasjon i opne svarfelt sjølv om vi understreker at vi ikkje vil dette, vil slik informasjonen bli gitt *uoppfordra*, og er dermed unntatt konsesjon i følgje rådgjevaren. Dette blei ikkje vidare problematisert ettersom rådgjevar understreka at Deloitte i sin rolle som revisor uansett var unntatt konsesjon etter § 33 femte ledd i personopplysningslova (jf punkt over).

Har du mulighet for å bekrefte denne veiledningen skriftlig? Jeg er klar over at du eller datatilsynet ikke kan gi en juridisk bindende uttalelse, men at dette uansett har status som en veiledning. Bare ta kontakt med meg på mail eller telefon om du har spørsmål eller om du vil ha tilsendt ytterlige informasjon som for eksempel brevet fra Thommesen.

Takk for hjelpen,

Mvh

Birte Bjørkelo

Director | ERS

Deloitte

Damsgårdsveien 135, 5160 Bergen, Norway

Tel/Main: +47 55 21 81 00 | Mobile: +47 928 98 908

bbjorkelo@deloitte.no | www.deloitte.no

Disclaimer: This message (including any attachments) contains confidential information intended for a specific individual and purpose, and is protected by law. If you are not the intended recipient, you should delete this message and are hereby notified that any disclosure, copying, or distribution of this message, or the taking of any action based on it, is strictly prohibited.

Disclaimer: This message (including any attachments) contains confidential information intended for a specific individual and purpose, and is protected by law. If you are not the intended recipient, you should delete this message and are hereby notified that any disclosure, copying, or distribution of this message, or the taking of any action based on it, is strictly prohibited.

Disclaimer: This message (including any attachments) contains confidential information intended for a specific individual and purpose, and is protected by law. If you are not the intended recipient, you should delete this message and are hereby notified that any disclosure, copying, or distribution of this message, or the taking of any action based on it, is strictly prohibited.